

ΘΕΜΑ 14^ο
(ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ 1-3)

Μηδείς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίση μήτ' ἰδίας ἔχθρας ἐμὲ μηδεμιᾶς ἔνεχ' ἥκειν Ἀριστοκράτους κατηγορήσοντα τουτουί, μήτε μικρὸν ὀρῶντά τι καὶ φαῦλον ἀμάρτημ' ἐτοίμως οὕτως ἐπὶ τούτῳ προάγειν ἑμαυτὸν εἰς ἀπέχθειαν, ἀλλ' εἴπερ ἄρ' ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι καὶ σκοπῶ, ὑπὲρ τοῦ Χερρόνησον ἔχειν ὑμᾶς ἀσφαλῶς καὶ μὴ παρα-
5 κρουσθέντας ἀποστερηθῆναι πάλιν αὐτῆς, περὶ τούτου μοί ἐστιν ἅπασ' ἡ σπουδὴ. δεῖ δὴ πάντας ὑμᾶς, εἰ βούλεσθ' ὀρθῶς περὶ τούτων μαθεῖν καὶ κατὰ τοὺς νόμους δικαίως κρίναι τὴν γραφὴν, μὴ μόνον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφίσματι ῥήμασιν προσέχειν, ἀλλὰ καὶ τὰ συμβησόμεν' ἐξ αὐτῶν σκοπεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀκούσασιν εὐθὺς εἰδέναι τὰ κεκακουργημένα, τὴν ἀρχὴν ἴσως ἂν οὐκ ἐξηπάτησθε· ἐπειδὴ δὲ
10 τοῦθ' ἔν ἐστι τῶν ἀδικημάτων, τὸ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐνίους δὴν ἂν ἥκισθ' ὑμεῖς ὑπίδοισθέ τι καὶ φυλάξαισθε, προσήκει μὴ πάνυ θαυμάζειν, εἰ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμ' ἡμεῖς οὕτω γεγραμμένον ἐπιδείξομεν ὥστε δοκεῖν μὲν Χαριδήμῳ φυλακὴν τινα τοῦ σώματος δίδόναι, τὴν ὡς ἀληθῶς δὲ δικαίαν καὶ βέβαιον τῆς πόλεως ἀποστερεῖν.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **Μηδείς...νομίση:** Κύρια πρόταση με υποτακτική προτροπική συνοδευόμενη από άρνηση, *‘κανείς από εσάς, Αθηναῖοι, να μη πιστέψει’*. **ἰδίας ἔχθρας...ἔνεχ’:** εμπρόθετος προσδ. της αιτίας με την πρόθεση να έπεται αντί να προηγείται του ουσιαστικού λόγω αναστροφής, *‘ένεκα ἰδίας ἔχθρας = λόγω προσωπικού μίσους’*. **ἐμὲ:** υποκ. στο ‘ἥκειν’. **μήτ’...ἥκειν:** αντικ. στο ‘νομίση’. Το απαρέμφατο είναι ειδικό, αλλά παρ’ όλα αυτά δεν το συνοδεύει η άρνηση ‘οὔτε’, αλλά η ‘μήτε’. Αυτό γίνεται όταν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο χρήστη του λόγου, που εδώ είναι ο Δημοσθένης, και στο πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η σκέψη που εκφράζει το απαρέμφατο, που εδώ είναι ο οποιοσδήποτε Αθηναῖος. Το ίδιο συμβαίνει και στο ‘μήτε... προάγειν’.
- 2 **Ἀριστοκράτους κατηγορήσοντα τουτουί:** η γενική του κυρίου ονόματος είναι αντικείμενο στην μτχ. Η μτχ. είναι συνημμένη στην αιτιατική ‘ἐμέ’, βρίσκεται σε Μέλλοντα χρόνο με ρ. κινήσεως το ‘ἥκειν’, οπότε είναι επιρρ. τελική του σκοπού, *‘για να κατηγορήσω αυτόν εδώ τον Αριστογείτονα’*. Η αντων. ‘τουτουί’ είναι επιθετικός προσδιορισμός. **μήτε:** ενώνει αρνητικά τα δυο απαρέμφατα ‘ἥκειν ~ προάγειν’, οπότε και το ‘προάγειν’ είναι αντικ. στο ‘νομίση’ με υποκ. πάλι το ενν. ‘ἐμέ’. Έχουμε την άρνηση ‘μήτε’ και όχι ‘οὔτε’, γιατί τα απαρέμφατα ‘ἥκειν ~ προάγειν’ είναι τελικά· αν ήταν ειδικά, θα είχαν ‘οὔτε’. **μικρὸν... τι καὶ φαῦλον:** τρεις επιθετικοί προσδιορισμοί στο ‘ἀμάρτημα’. **ὀρῶντά:** συνημμένη μτχ. από το ενν. ‘ἐμέ’, επιρρηματική, αιτιολογική. **ἀμάρτημ’:** αντικείμενο στην μτχ. ‘ὀρῶντα’.

- 3** **ἐτοίμως οὕτως ἐπὶ τούτῳ:** ‘με μία τέτοια προετοιμασία γι’ αυτό’, ‘ἐπὶ τούτῳ = τῷ ἁμαρτήματι’.
προάγειν: επίσης αντικ. στο ‘νομίσῃ’ με υποκ. το ενν. ‘ἐμέ’.
εἰς ἀπέχθειαν: εμπρ. προσδ. της κατεύθυνσης στο ‘προάγειν’, ‘ὅτι οδηγῶ τον εαυτό μου σε μία αντιπάθεια’.
ἀλλ’: προσέξτε πώς λειτουργεῖ εδώ συνδεσμικά ο ‘ἀλλὰ’. Αντιπαραθέτει δυο απόψεις, εκ των οποίων απορρίπτει την πρώτη και δέχεται την δεύτερη. Η πρώτη είναι: ‘Μηδεὶς...νομίσῃ...ἐμὲ...ἤκειν...προάγειν’, και η δεύτερη: ‘περὶ τούτου...ἡ σπουδὴ’ στο τέλος της περιόδου.
εἴπερ...λογίζομαι καὶ σκοπῶ: δυο υποθετικές προτάσεις με οριστική.
- 4** **ὕπερ τοῦ...ἔχειν...καὶ μὴ...ἀποστερηθῆναι:** δυο εμπρόθετοι προσδιορισμοὶ με ἑναρθρα ἀπαρέμματα στην θέση των ουσιαστικών που φανερώνουν τον σκοπὸ ως υπεράσπιση. Υποκείμενο και στα δυο ἀπαρέμματα ενν. το ‘ὕμᾱς’, ‘*προκειμένου να ἔχετε εσεῖς...και να μὴ στερηθεῖτε...*’. Και οι δυο εμπρόθετοι φυσιολογικά θα περιμέναμε να ἔπονταν του ‘περὶ τούτου...ἡ σπουδὴ’ ως ἐπεξήγηση. Ὅμως εδώ προηγείται εμφαντικά ως προεξαγγελτική παράθεση για λόγους εμφαντικούς.
Χερρόνησον: αντικ. του ‘ἔχειν’.
ἀσφαλῶς: συντάσσεται με το ‘ἔχειν’.
- 5** **παρακρουσθέντας:** συνημμ. μετχ. ἀπὸ το ενν. υποκ. του ‘ἀποστερηθῆναι’, που είναι το ‘ὕμᾱς’, επιρρηματική, τροπική μετχ., ‘παρακρούομαι = παραλογίζομαι’.
αὐτῆς: ενν. ‘τῆς Χερρονήσου’, αντικ. στο ἀπαρέμματο.
περὶ τούτου... ἔστιν...: κύρια πρόταση. Είναι η ἀπόδοση της πιο πάνω υποθετικής. Ευθύς υποθ. λόγος της ‘πραγματικῆς’ υπόθεσης.
μοί: δοτική προσωπική, ‘ἔχω ἐγώ’.
ἅπας’ ἡ σπουδὴ: ‘ολόκληρη – συνολικά ἡ βιασύνῃ’, το ἐπιθ. κατηγορηματικός προσδιορισμός.
- 6** **πάντας ὕμᾱς:** υποκ. στα ἀπαρέμματα ‘προσέχειν & σκοπεῖν’, ‘ὅλοι εσεῖς ξεχωριστά’· η διαφορά ἀνάμεσα στο ‘πᾶς = ὅλοι ξεχωριστά ο καθένας’ & ‘ἅπας = ὅλοι μαζί συνολικά’.
εἰ βούλεσθ’: υποθ. πρόταση.
μαθεῖν καὶ...κρῖναι: αντικ. στο ‘βούλεσθε’.
- 7** **μὴ:** συντάσσεται με το ‘προσέχειν’.
τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφίσματι ῥήμασιν: το ἄρθρο συντάσσεται με το ουσιαστικὸ ως αντικείμενο σε δοτική πτώση στο ‘προσέχειν’. Η ἐνδιάμεση μετχ. θεωρεῖται ἄναρθρη ως ἐπιθ. προσδιορισμός, και ο εμπρόθετος είναι του τόπου.
- 8** **ἀλλὰ...σκοπεῖν:** ο ‘ἀλλὰ’ συνδέει ἀντιθετικά το ‘προσέχειν’ με το ‘σκοπεῖν’, καθὼς ἔχουν την ἴδια συντακτικὴ θέση.
τὰ συμβησόμεν’: ἑναρθρη μετχ. ως αντικείμενο στο ἀπαρέμματο ‘σκοπεῖν’.
εἰ μὲν γὰρ ἦν: ‘αν ἦταν δυνατόν’, υποθετικὴ πρόταση με οριστική· το ‘ἦν’ ἀπρόσωπο στην θέση του ‘ἔξεστιν’.
ἀκούσασιν: συνημμένη μετχ. στην ενν. δοτικὴ προσωπικὴ ‘ὕμῃν’ δίπλα στο ἀπρόσωπο ρ· επιρρ., τροπική. Η μετχ. του αορίστου δείχνει τον χρόνο και το προτερόχρονο, μόνο ὅταν νοηματικά είναι ἀποδεσμευμένη ἀπὸ το νόημα του ῥήματος, κάτι που εδώ δεν συμβαίνει.
- 9** **εἰδέναι:** υποκ. στο ἀπρόσωπο ρ. Υποκ. του ἀπαρεμφάτου ενν. το ‘ὕμᾱς’ ἀπὸ το ‘ὕμῃν’.
τὰ κεκακουρημένα: ἑναρθρη μετχ. ως αντικ. στο ἀπαρέμματο.
τὴν ἀρχήν: αιτιατικὴ επιρρ. του χρόνου, ‘στην ἀρχή – ἀρχικά’.
ἂν οὐκ ἐξηπάτησθε: κύρια πρόταση ως ἀπόδοση στην προηγούμενη υπόθεση, και δηλώνει το ἀντίθετο του πραγματικῶς ως ευθύς υποθετικὸς λόγος.
ἐπειδὴ: εἰσάγει αιτιολογικὴ πρόταση.
- 10** **τοῦθ’ ἔν ἐστι τῶν ἀδικημάτων:** η ἀντωνυμία είναι υποκ. στο ρ. Το ἀριθμητικὸ είναι κατηγορούμενο και η γενικὴ είναι διαιρετικὴ στο ἀριθμητικὸ.
τὸ...λέγειν καὶ γράφειν: δυο ἑναρθρα ἀπαρέμματα ως ουσιαστικά ως ἐπεξηγήσεις στο προηγούμενο ‘τοῦτο’.
τοῦτον τὸν τρόπον: η ἀντωνυμία είναι ἐπιθετικὸς προσδιορισμός και η ἑναρθρη αιτιατικὴ είναι επιρρ. του τρόπου.
ἐνίους: υποκείμενο στα δυο ἑναρθρα ἀπαρέμματα.
- 11** **δν...:** αναφορικὴ ἐπιθετικὴ προσδιοριστικὴ στο προηγούμενο ‘τρόπον’. Ἐκφέρεται με δυνητικὴ Εὐκτικὴ για το δυνατόν στο παρόν και μέλλον. Το ‘δν’ στην αναφ. πρόταση επίσης ως αιτιατικὴ επιρρημ. του τρόπου.
ἂν...ὕπιδοισθέ τι: το ρ. είναι ‘ὕφορῶ τι = υποψιάζομαι κάτι’.
προσῆκει μὴ πάνυ θαυμάζειν: κύρια

πρόταση με απρόσωπο ρ. και υποκ. ως απαρέμφατο. **εἰ...ἐπιδείξομεν**: υποθετική πρόταση με οριστική και με απόδοση το απαρέμφατο 'θαυμάζειν'. Εκφράζει μια 'πραγματική' υπόθεση και είναι πλάγιος. Ως ευθύς: 'εἰ ἐπιδείξομεν...μὴ θαυμάζετε'.

- 12 τοῦτο τὸ ψήφισμ'**: η αντωνυμία είναι επιθ. προσδ. και η έναρθρη αιτιατική είναι αντικ. στο ρ. **γεγραμμένον**: κατηγορούμενο του αντικ., κατηγορ. μτχ. **ὥστε δοκεῖν**: συμπερασματική πρόταση με απαρέμφατο για να φανεί το αποτέλεσμα και ως επιθυμία συγχρόνως. Το απαρέμφατο 'δοκεῖν' ταιριάζει περισσότερο ως προσωπικό με υποκείμενο το ενν. 'τὸ ψήφισμα', 'ὥστε το ψήφισμα να φαίνεται'. **Χαριδήμω**: αντικείμενο στο απαρέμφατο 'διδόναι'.
- 13 φυλακὴν τινά**: η αιτιατική του ουσιαστικού είναι επίσης αντικ. στο 'διδόναι > δίδωμί τινί τι', και η αντωνυμία είναι επιθ. προσδιορισμός. **τοῦ σώματος**: συντάσσεται με την 'φυλακὴν' ως γενική αντικειμενική. **διδόναι**: αντικείμενο στο 'δοκεῖν', και υποκ. στο 'διδόναι' είναι πάλι 'τὸ ψήφισμα'. **τὴν...δικαίαν καὶ βέβαιον**: ενν. 'φυλακὴν' ως υποκείμενο στο 'ἀποστερεῖν'. Τα επίθετα είναι επιθετικοί προσδιορισμοί.
- 14 τῆς πόλεως**: συντάσσεται με το 'ἀποστερεῖν' ως γενική που δείχνει επιρρ. την προέλευση, 'ἀποστερεῶ τινὰ τινός = στερῶ κάτι ἀπὸ κάποιον'.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Κανείς από εσάς, Αθηναίοι, μη πιστέψει ούτε ότι εγώ έχω έρθει εδώ εξ αιτίας κάποιου προσωπικού μίσους για να κατηγορήσω αυτόν εδώ τον Αριστοκράτη, ούτε ότι επειδή βλέπω ένα μικρό και ασήμαντο παράπτωμα, με μία τέτοια γι' αυτό προετοιμασία οδηγώ τον εαυτό μου σε αντιπάθεια, αλλά αν βέβαια σωστά και σκέπτομαι και παρατηρώ, τότε προκειμένου εσείς να έχετε την Χερρόνησο με ασφάλεια και να μην την στερηθείτε πάλι αυτήν χάνοντας τα λογικά σας, γι' αυτό ακριβώς το ζήτημα υπάρχει σε μένα συνολικά η βιασύνη. Πρέπει λοιπόν όλοι εσείς ξεχωριστά, αν θέλετε να πληροφορηθείτε σωστά γι' αυτά τα ζητήματα και να αποφασίσετε με δίκαιο τρόπο για την καταγγελία, να μη δείχνετε προσοχή μόνο στα λόγια εκείνα που είναι γραμμένα στο ψήφισμα, αλλά να εξετάζετε κι αυτά που θα γίνουν εξ αιτίας αυτών. Διότι αν ήταν δυνατόν με το να πληροφορηθείτε, να μάθετε αμέσως τα εγκλήματα που έχουν γίνει, αρχικά πιθανόν δεν θα είχατε εξαπατηθεί. Επειδή λοιπόν αυτό είναι ένα από τα παραπτώματα, το γεγονός δηλ. ότι ορισμένοι και μιλούν και γράφουν με αυτόν τον τρόπο με τον οποίον εσείς ελάχιστα είναι δυνατόν να υποψιαστείτε κάτι και να προφυλαχτείτε, ταιριάζει να μη απορείτε ιδιαιτέρως, αν και τούτο εδώ το ψήφισμα εμείς το αποδείξουμε ότι είναι έτσι γραμμένο ώστε να φαίνεται ότι προσφέρει στον Χαρίδημο μία κάποια προφύλαξη του σώματός του, ενώ στερεί από την πόλη την πράγματι δίκαιη και σίγουρη προφύλαξή της.